

ENCHIRIDION MUSICAЕ ΜΕΝΣΥΡΑΛΙΣ :

μουσικὴν ἐρωῶς διδάσκει
ΚΕΙ

**EPIGRAMMA GEORGII
KNAVERII HELIORI.
DOCTORIS IASPARI
KEGELLERII DISCI
PVLI,**

Dente Theonino properas qui rodere quoduis

Quiue notas sannis/optima quęq; tuis

I procul, & monitis melioribus vtere nostris

Quid ita? nam saxum voluere nempe paras

Non tibi displiceat Rhauus precor optime lector

Quem genuit phœbus, quemue Minerva tulit

HYERONIMO VVALTER
VIRO CONSVLIARI
LYPSIM BONA-
RVE LITE-
RARVM
MOECENA-
TI GEORGIVS
RHAVVS S. D.

54

 I vnq̃ vaticinii furore
afflatus fui / nunc certe
Apollinē pectore ges-
tare videor Hyeroni-
me prudentissime Et q̃
Plinius Scribit / Qua-
rundam auicularum lecora cōmesta-
vaticinandi insaniam / in pectora sub-
uehere Hoc mihi vel τυχη obtigit,
Quid enim non diuinem? q̃ Moroz
solorum turba in diuersum hæc / que
bono anio damus / raptura sit. Nō de

A ij

erunt qui Eloquentiam hic desiderabunt. Cum hæc res eloquentiæ flosculis picturari nolit / contenta doceri. Aderunt qui λακονισμόν¹ forsitan calūniabūtur, cum prima rudimēta, et sincerissime, et minime perplexe tradenda sint. Et deum mihi minus propiciū habebo / si non quorundam improbitas / illis strophis nos laceſſet. verum dic mihi per Musas? Quis vnquā tam quippiam omnibus numeris absolutum edidit / quod non peruersum hominum iudiciū carpsit. Quandoquidem ita vsuuenire solet / vt quisq; Id quod assequi sperat / laudibus vehat. Et quod ab ingenio suo alienius videtur / id mordet / flagellat / lacerat. Tum nemo nō sibi indulget / in aliis plus æquo / ^{εκτραγωδίζειν} soleamus. Et plerumq; neuum / in alterius facie / cicius deprehendimus / q̃ p̃digio

las nostri, corporis cicatrices. Vnde
 autem hoc? Nisi q̄ nulli uon ^{φιλαυτία}
 insita est Quare minime exasperari
 debemus si quando nostra scripta /
 censoria virgula notari audimus. Et
 cum hoc malum tā late pateat / Quid
 est q̄ ego tantopere bili efferuescam,
 si in nugis meis Tragedias quosdam
 moturos præsagiam. Vt vt autē qui-
 dam nostro labori / aduersaturi sunt.
 Tu vir prudentissime Horatii Codici-
 tie i morē, totū osorū exercitū, tua pru-
 dentia arcebis Cum enim tibi liber di-
 catur iam tua refert Ne predonibus
 quibusdā / velut preda laniandus ra-
 piatur. Tibi dedicatur autē, q̄ tu hu-
 iusmodi conatibus impense fauere so-
 leas. Qz si nihil aliud munus hoc ti-
 bi commendet. Vulgatum certe Græ-
 corum Prouerbiū commendacius
 reddet. Quo dicunt A nemine non

A III

Quicquid datur æquo animo accipis
endum esse. Bene vale. Lypsiæ ipsis
feriis Apostolorum Philippi & Iaco
bi Anno Christi M.D.XX.

AD LECTORM.

¶ Non mireris Lector Candide. q̄ tā
Id est sis
ne capite ακεφαλως rem ipsam tractādā aggre
diar, non præfatione ante hac, rei trac
tandæ viam prestruens. Quid enim
opus est in syluā ligna asportare, fer
me enim euenit, vt quot Musici sinit
tot eciā prefaciōis circumferātur. Mi
hi vero sententia illa semper arrisit
1 Hoc est
veritatis
simplicē
eē sermos
nem.
Horaci⁹
f arte poc
tica. αλκθειας απλοος λογος Prefaciones ex
aliorum Musicorum scriptis petere
potes Nos rē ipsam docere conamur
Ne Amphorā (vt Horacius inquit)
incipientes formare - tandem vrceus
exeat. Quare lector id qđ ipsius velu

ti caput est attende. Adde q̃ Fabius
noster inter alia memoriæ remedia
nullum presentius esse refert, q̃ Or=
dinem, nec iniuria Nempe q̃ illa
& citius / & diutius meminisse sole
mus / quæ in ordinem redacta sunt.
Alioq̃ icōfusa rerum mole memoria
adobruitur. Quapropter nos singu
lorum Capitum argumenta / carmini
bus a Christophoro Hegendorffino
cōscriptis cōplexi sumus. Tu nostrā
operā boni cōsule.

Christo
phorus.
Hegens
dorffin⁹.

AD LECTOREM.

Instructus pugnat melius / certo ordine miles.

In bellum q̃ si, precipitanter eat

Et citius semper, nunquid meminisse solemus?

Ordine si fuerint / tradita cuncta suo

His rebus ductus / Capiti argumenta repono

Omni / quo citius / mente tenere queas

A iii

DE PRINCIPIIS CANTVS MENSVRALIS.

Musica
mensuralis.

Musica Mensuralis quæ & figuralis seu Noua dicitur Est scientia quæ in cantus ipsius figuralis penetralia quemuis trahit. Omnia eius principia ob oculos vocans. Quandoquidem ex summi philosophi Aristotelis sententia vnaqueque res tum ad vnguem scitur quando principia eius constant. Non alienum erit si & Musices principia seu elementa (si Aristotelis verbo vti velimus) in medium protulerimus.

Aristoteles.

Principia
materialia.

Positiua.

¶ Principia cantus Mensuralis sunt Duplicia MATERIALIA quæ ipsius cantus materiã indicant. Et subdiuiduntur In positiua & Priuatiua POSITIVA quæ cantum positiue repre-

sentant. vt sunt notularū characteres
PRIVATIVA, quę cantum concin-
 nentia sua spoliant & interquiesce-
 re faciunt quod totum in pausulas re-
 legatur. **FORMALIA** pricipia sunt
 quę esse ipsius cantus exprimunt. Id
 quod fit dum vnaqueque notula ad cal-
 culum exigitur.

Privatio
 ua.

Principia
 formalia

¶ In Notulis duplex mēsurā animad-
 uertenda Effencialis quę scilicet pau-
 sarum effencialia & ^{rythmici} apit, vtpo-
 te Modū Tempus & Prolationē Et
 Accidētalīs quę per accidēcia vt Al-
 terationem Imperfectionem ligaturam
 vel proporcionem notis ascribi-
 tur & pausis.

Essencialis
 mensura.

Accidentalīs.

CAPVT PRIMVM DE CONSIDERATIONE FIGVRARVM.

Pausarum quæ sic ratio/ & natura Notarum.

Te Caput hoc primum/ Lector amice docet

**Figura
quid r**

Figura est species quædam
notarum & pausarum cogni
tionē Velut in tabula demō

strans. vel si aliam mauis Nocionem
est quædam ostensio vocis accomo
data hoc est rectę. vel Posthabitæ.

**Alia figu
re descrip
tio .**

Vocem autem rectam appellamus
quæ sub certam quandam mensur

**Vox Res
cta.**

ram incidit Id est quæ certa mensur
ra cantabilis est & pronunciabilis vt

**Quid no
ta r**

nota, Est enī vocis ipsius quasi $\sigma\upsilon\mu\beta\omicron\lambda\omicron\nu$ Sunt autē quinq; notæ genuinę
proporcionem Modi in se recipien
tes, Tēporis & Prolatiōis. Posthabis

ta vero seu Omiffa quæ ipsa taciturnitate certa temporis mensura confideratur.

Vox
omiffa.

58

¶ Pausa enim quælibet, artificiofo silencio mensuratur, Et est figura lineis spaciisq; transuersaliter inserta taciturnitatem indicans.

Pausæ
descriptio.

¶ Excogitata, ob spūs canētis recreationē. Tū formādarū fugarū gracia Item ob cantilenæ partium pluralitatem. Ne concentus suauitas strepere magis q̃ consonare videatur. Nam nostra tempestate prestantes in hac arte viri Cantilenas quinq; vocibus constantes formant. Non raro octo vocum Harmonia resonantes odas. Et quod fat scio plerosq; i admiratiōnem non parum deuocabit. Odas a plerisq; cōponi triginta sex vocibus sonoras. Tanto enim omnis cantile-

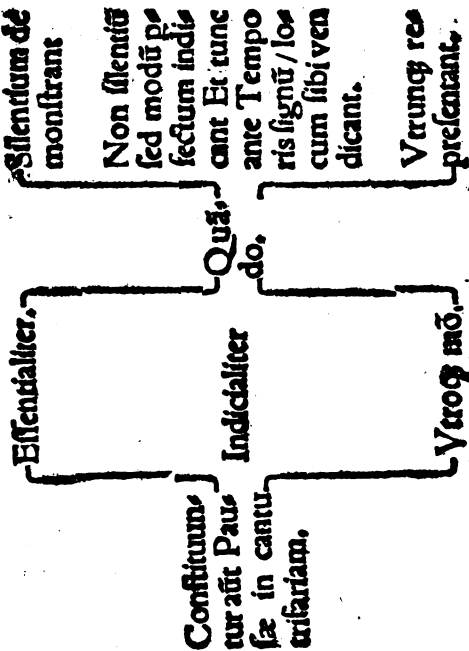
Pausæ
fiūt pp s
ter tria.

Cantiles
næ octo
vorum.

Cantiles
nā inters
dū xxxvi
vocibus
constat.

A ii

na / auditu suauior extimatur quanto
idonea pausarum interceptione varia
bilio^r efficitur . Alterna enim varie
tate / nunc cantando / nunc silendo
gaudet natura

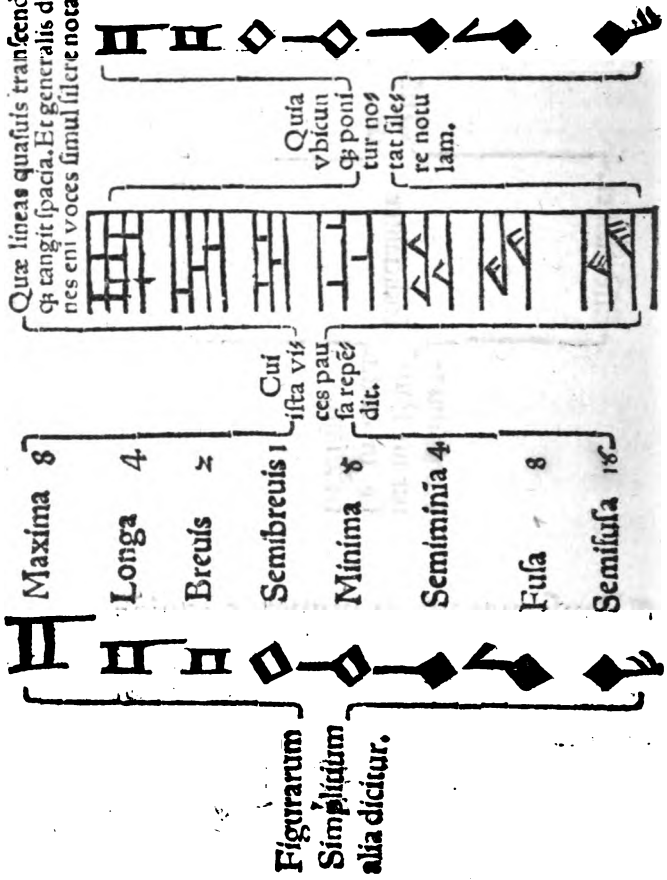

¶ Pausarum autem numerus / quid ue repræsentent / earundemq; figura ciones ex sequenti descriptione inno tescunt.

A vii

DE NVMERO FIGVRARVM SIMPLICIVM.

Quæ lineas quasvis transcendit/omnias
q̃ tangit spacia. Et generalis dicitur. Om
nes eni voces simul filire notat vt hic KK

¶ Est adhuc Quædam pausa, tria oc-
cupans spacia quę dicitur pausa Mo-
di quę indicat Sic G.

Pausa ta-
cet, nota
profertur
ferme va-
lor idem.

60

KK Pau-
sa Gene-
ralis

Loco cuius
us ponis-
tur. iste
character

G Pausa Mo-
dalis ē simi-
pfectę longę
Et spacio in-
sita trino.

Nunc quo res apertius capiatur vo-
cum & notarum paradigma sub ocu-
lis subiiciam Effluunt enim demis-
sa per aures Et citius addiscuntur ocu-
lis subiecta fidelibus.

A viij

Exerciti-
um Figu-
rarum
simplici-
um.

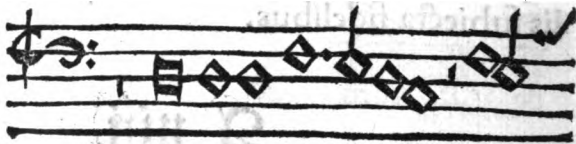
TENOR Exercitii notularum

TENOR.

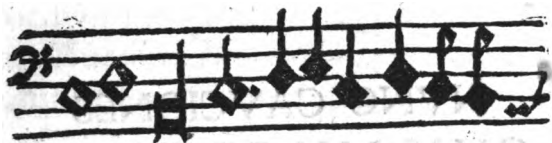
TENOR.

BASSVS Exercitii.

Bassus Exercicii.

Notarum

¶ Vltimas tamen Simples notas
rum species (quas Neoterica illa Mas

Posteris
tas vltis
mas tres
notulas
adduxit.

ficorum ætas nobis quasi auctarium
quoddã adiecit, Raro in vsum sumi-
mus. Præterquã q̃ in clausulas instru-
mentorum angmentationemq̃ fre-
quenter incidunt.

NVNC CAVCIONES
QVASDAM DE FIGVRIS
SVBIVNGAM NE, DVM
IGNORANTVR SCR-
POS INIICIANT
PROGRES-
SVRO.

I

¶ Pausæ in omnibus imitantur no-
tas / demptis Alterationibus & Im-
perfectionibus.

¶ Essentiales figuræ duplici mensurantur valore. Ternario & binario. Ita Musici in Ternario perfectam, in Binario imperfectam. figurarum dimensionē considerant Quo circa refert Boetius Omne trinū perfectū & omne binum imperfectum.

62
Notulæ
duplici
mensurāt
valore.

Boetius.

III.

¶ In Simplicibus Notularū figuris idem est siue cauda ascendat seu descendat.

III.

¶ Omnia quæ Simples paciuntur notæ etiam ligatis conueniunt.

V.

¶ Diminutiores figuræ numero ter

B ij

nario non sunt computandæ.

VI.

¶ Postremarum duarum figurarum pause (ob nimiam suam velocitatē) in vsum Musicum raro accedunt.

VII.

¶ Omnes figurarum species Augmentantur præter Maximam ea enim cuius valorem assumat maiorem se non habet.

VIII.

¶ Figurarum mensuram Diminutio & Semiditas (non valorem) auferunt

IX.

¶ Pausas æque ac notas propor-

tionū diminutionibus subesse volunt

Omnes
propors
iones &
paulas et
notas res
spiciunt.

X.

¶ Color in figuris notarū perfectis
valoris aufert tertiam partem / In im
perfectis mensuræ / cum careant terna
ria numerositate.

DE LIGATVRIS CA PVT SECVN DVM.

Huc ades atq; Caput / tu velut resoluere Secundum
Contextas discas Compositionisq; notas

Ligatura est vnius notæ ad ali
am iunctura. Facta velex
quadris / vel obliquis / aut
vtrisque figuris. Inuenta. Cum prop
ter artis subtilitatem Tum cantus ex
ornationē, Tercio propter textus ap
plicationem. In ligatura enim / cantus

Ligatur
re descrip
tio.

Ligatur
inuenta
propter
tria.

¶ iii

Veriusq; syllaba textus applicat solum primæ parti ipsius cōpositionis notarum.

Ligatura
quomodo
conflatur.

¶ Fit autem ligatura / quū per tractū seu lineam notæ copulantur / vel ascendentem, vel descendantem, in parte sinistra vel dextra.

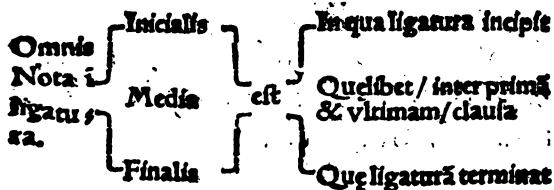
Ligabilium
notularum
sunt quatuor
species.

Sive ligata / sive non, nunq; valorem immutat.

Illarum vis / valorq; / ubi fuerint colligatæ / ex ordine patebit.

¶ Secundū nāq; diuersam connexionem alium et alium sibi valorem vsurpant.

PRO LIGATURARVM
COGNITIONE
NON PIGVIT
SEQVENTES
AD SCRIBERE
REGV-
LAS.

I

¶ Omnis ligatura cōscendēs vel des-
pendens quadro vel obliquo corpo-
re finistrorsum in ascensu virgulata.
primarias duas semibreues constituit

B iij

II.

¶ Si vero in descensu virgulata fuerit
ipsa Sola brevis est.

III

¶ Omnis nota in Dextro latere vel
sursum, vel deorsum / caudam habet
longa est.

III.

¶ Ligatura / conscendens / quadro
vel obliquo corpore / cuius prima no
ta nullam habet virgulam / reddit pri
mam breuem.

V.

¶ Prima carens cauda longa est cae
te secunda.

65
DE QVANTITATE
MEDIARVM NO.
TVLARVM
REGVLA
SEXTA.

¶ In Mediis nulla quantitatis diuersitas consideratur. Nam omnis Media nota qualitercūq; formata fuerit breuis est nisi precedens habuerit caudā in sinistra parte sursum tractam.

DE VLTIMIS. VII.

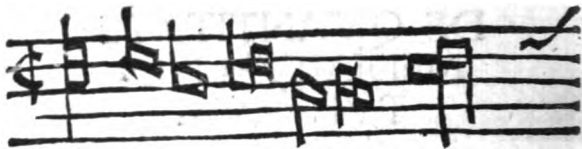
¶ Vltima nota ascendens a precedente breuis est. excipe ligaturā duarū semibreuium.

VIII.

¶ Vltima quadrata dependens sit tibi longa.

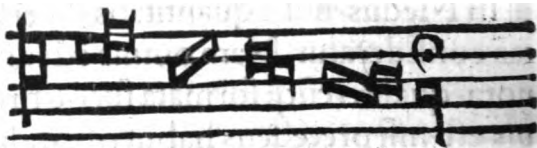
REGVLARVM omnium Exempla velut in vnū
aceruum congestarum, Tenor ses
quens præcul dubio indicabit.

C

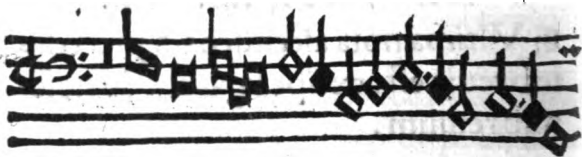
Exemplum primæ/ Secundæ Tercæ
Regulæ.

Tenor
exercitiij
ligatura s
rum.

Quartæ &
Septimæ

Quintæ Sextæ &
Octavæ

Baritonans

Exercitiij.

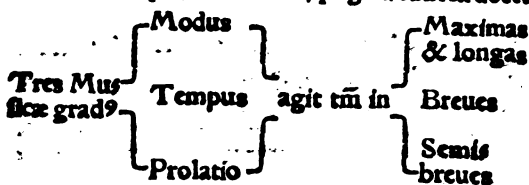
Ligaturarum.

C n

DE TRIBVS MVSICAE GRADIBVS CAPVT TERTIVM

Quid sit forte Modus? Quid sit Prolatio, Tempus
Nosse cupis/ nostra hæc/pagina cuucta docet

Modi de
finicio.

Modus est maximarum longarumq; mensura. Et scindit in Maiorem & Minorẽ, quoniam duas notarum figuras considerat, maximam & longam. Maior ob eius diuturnitatem rarissime inuenitur. licet apud veteres cõmunis fuit Quorum vterq; rursus in duas partes scinditur, scilicet perfectam et imperfectam.

DE MODO MAIORI.

67

¶ Modus Maior perfectus, est quū maxima valet treis longas, Id est cum in maxi, tres lōgæ considerantur Est itaq; nihil aliud. nisi maxima perfecta. IMPERFECTVS, Quando maxima includit duas longas / vel cū duæ solum longæ in maxima canunt

Modus maior est duplex.

DE MODO MINORE

¶ Modus Minor perfectus est, qui longam tribus mensurat breuibus vel temporibus IMPERFECTVS qui duas breues inlonga considerat Id est quando inlonga, solum duæ canuntur breues.

Modus Minor quid.

DE TEMPORE.

¶ Tempus est breuium notarū cogn-

Descriptio Temporis.

C iii

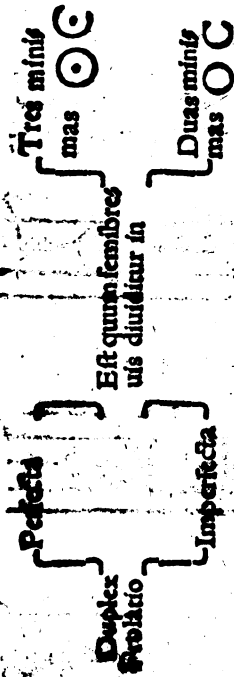
**nitio Et quia in cantilenis Breuis nota
interdum treis. Aliquando duas in-
cludit semibreues Ob id bifariam dis-
palatur.**

Prolatio

DE PROLATIONE QVAE MI-
NIMAS IN SEMIBREVI
BVS MENSVRAT.

¶ PROLATIO. Tertius Gradus - semper in semibreuibz consistens figuris. Est ipsarū dimensio. Quot ergo semibreuis valet minimas Id ex Prolatione dinoscitur Ete est.

PRENOTATA IGITUR PRINCIPIA SEV DIC-
TI GRADVS PER DIVERSA HABENT
DIGNOSCI SIGNA QVE IN SE-
QVENTIBVS PATEBNT.

Huic finitimu est illud. Q nullum datur principium For-
male quod minias immediate respiceret figuras Quonia

semper Idem in ipsis valor manet &
Idem numerus. In quolibet enim sig-
no minima valet duas semiminimas
Hæc duas fusas Fusa duas semifusas

¶ EXEMPLVM succedit/ catusus Generis nos-
tarum vim, et vt græce significantius dicā Δυναμις
pro, ut Musices Gradus exigit explicans.

Exēplū
de prolas-
sione.

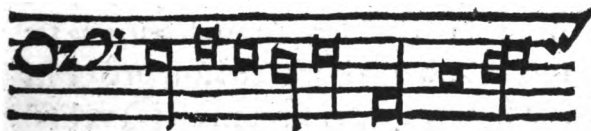
DISCANTVS

Exemplum de
Tēpore
perfecto.

TENOR. Tēpus perfectū

De Mo-
do Mi-
no-
re p-
f-
cto.

BASIS. Modus Minor perfectus.

DE AVGMENTACIONE ET DIMINVCIONE CAPVT QVAR- TVM.

*Te Quartum lector Caput adlis rite docebit
Quo crescat cantus / Diminuetq; modo*

Augmen-
tationis
Notio

A AVGMENTACIO. Est
quantitatis notularum maio-
ramentum. Fitq; solum in Prolatione
perfecta Vbi semibrevis tribus Et
minia vno metitur tactu integro. Hu-
ius signum extrinsecum est vel
circa vnam dumtaxat cantilenæ par-
tem constitutus. Si autem in singulis

Quibus
Augmen-
tatio sig-
nis cog-
noscatur.

70
cantilenæ partibus tale signum fixū
fuerit, non est Augmētatio / sed perfe
cta simpliciter Prolatio. vbi tres mini
mas / vel vnam semibreuem / integer
tactus continebit.

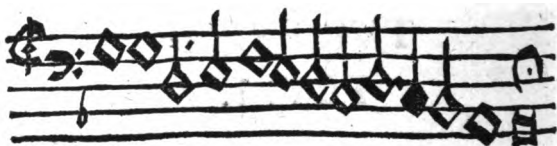
¶ Intrinsecum Augmentationis sig
num / Notnlarū paucitas est Sine re
peticionis signo / Circa vnam cantile
næ partem. Innuitur etiam per Cano
nis inscriptionē. Sic. Sit brevis Maxi
ma. Semibreuis sit Lōga. Minima sit
breuis. Vel dicēdo Crescit in Triplo.

DE AVGMENTACIONE
SEQVENS VIDEA
TVR EXEM
PLVM.

D ij

TENOR

BASSVS.

DIMINVCIO.

71

Descriptio
diminutionis.

¶ Est abstractio certi valoris quantitatiui ab ipsis figuris. Vel est remotio quantitatis ab ipsa mēsurā. Nihil a semiditate discrepat nisi q̄ illa in signis perfectis ac figuris ternario numero meciendis reperitur hęc in imperfectis. Describitur aut sic quando circulus per tractum diuiditur $\emptyset\emptyset$ In his igitur signis non Notarum minuitur numerus (manet enim signum perfectum) sed media mensuræ pars adimitur, tertiā enī inuenire partē difficile est.

Cognitio
Diminutionis.

Tale
igitur signū
Musici Cō
cētum
indicat

$\emptyset$ Paulo.
Velocius

$\emptyset$ Plusq̄
tardius

$\emptyset$
Debes
re meti
ri q̄ in

$\emptyset$ $\emptyset$

¶ Atqui parum inter sese distant & esse & valore. Quandoquidem utrobique notarum est valor idem et ternaria perfectio.

¶ Diminutio cognoscitur tribus modis. Canonice-cum figurarū quantitates variantur-ab essentiali valore-in mensura-secundum Canonis inscriptionem Sic dicendo Decrescit in duplo Lōga sit brevis Semibrevis sit minima. hæc in Iosquinianis Elucubrationibus frequentissima est-alias raro NVMERALITER vt patebit infra de signis &c. Et hæc est rara VIRGVLARITER quum temporis signum per virgulam secatur-scinditurq; hoc mō ¶ ¶ Ista est frequēs.

DE SEMIDITATE.

¶ Semiditas fit in tempore imperfecto

quādo semicirculus per tractum diui-
ditur Sic Q Ibi enim dumtaxat omni-
um notarū medietas canitur. vel per
hæc signa Oz Cz duæ nancq; semi-
breues sic vno tactu metiūtur in vna
cantus parte quando vnica tactū per-
ficit in altera parte signo non dimi-
nuto per virgulam scindentem aut
numerus appositum.

TABVLA DE TACTV DIMINVTTO.

Q	6	3	2	1	Vnicum Tactum
Q	6	3	2	1	
Oz	6	3	1	1	
Cz	4	2	1	1	
C	4	2	1	1	
Q	4	2	1	1	
	Q	Q	Q	Q	

D iii

Cifra Rotæ dextro lateri binaria iuncta
Innuît/ vt tactu nota prendatur Breuis vno
Si quoq; Semírotam cifra quacunq; vacantem
Linea pertransit: Mensurā signat eandem
Quod vulgo Signum vocitatur Semiditatis
In duplo crescit numero veniente duali

DE SIGNIS CAPVT QVINTVM.

Signorum ratio (quæ non est vltima nostræ/
Artis) sub Quintum est rite redacta locum

Non clam me est / quāta sit de
N signorū ratione / inter Musis
cos cōtrouersia Vnusq; peni
nouas quasdam signorū species / esse
fingere laborat, modo vt aliquid do
mi secum adferre videatur. Cum pro
fecto ea res non raro Tyronum pro
fectum commodumue retardet.
Quapropter nos / exclusa omni va
rietate Signa vltaciōra tradere cona

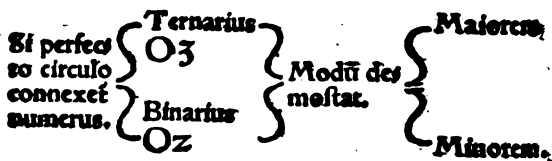
72
 bimur Malo enim pueros erudire - q̃
 per amphractus circūducere. Et stul-
 tiſſimum Plautus putauit, amnem du- Plautus
 cem ad mare ſequi - cum aliunde iter
 pateat **SIGNVM** **IGITVR** **EST** Descrip-
tio Signi
 quod primariam facit cognitionē de
 cantu - quo ad Modum - Tempus-
 & Prolationem Et ſecat bifariam ſci-
 licet in principale Et minus precipu-
 um Signum **PRINCIPALE**, per Signum
Principale
 quod Modi, Tēporis & Prolatiōis-
 qualitatē cognoscimus. Et per quod
 Notularum diuerſarum valores iudi-
 camus Et tale iterū diuitur In Extrin-
 ſecum ſeu Expreſſum & Implicitum
EXPRESSVM eſt quod in cantile- Signum
principale ſeu ex-
preſſum.
 narū principio ponitur Vt eſt O vel
 C. pūctus & nūerus. Ex q̃rū cōmix-
 tione, diuerſa cōflātur ſigna. **IMPLI-** Intrinsic-
cum ſig-
num.
CITVM dicitur. quod implicate,
 & intrinſecus Gradum indicat. Vel

E

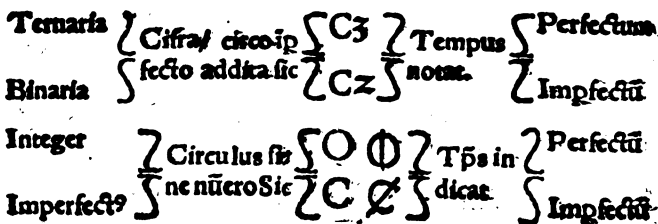
Minus
principale

notarum repletionem / Aut Pausarum
dispositione Signum vero MINVS
PRECIPVVM Est. quod nec
Modum, nec Tempus, neq; prolatio
nem sed aliquā aliā passionē, indicat.

MODI SIGNA EXPRESSA HOC MODO DIG- NOSCVNTVR.

SIGNA TEMPORIS EXTRINSECA.

REGVLA DE NV- MERO.

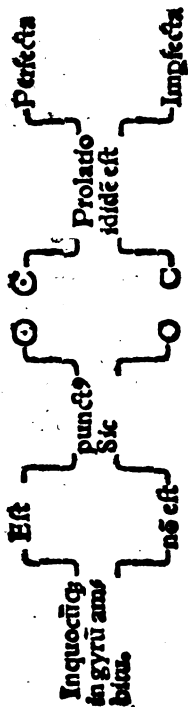
74

Cifra Gradum signat Circo lateraliter herens

Catdum subijcitur mensuræ est significatrix

O ₃	C ₃
O	C
3	3

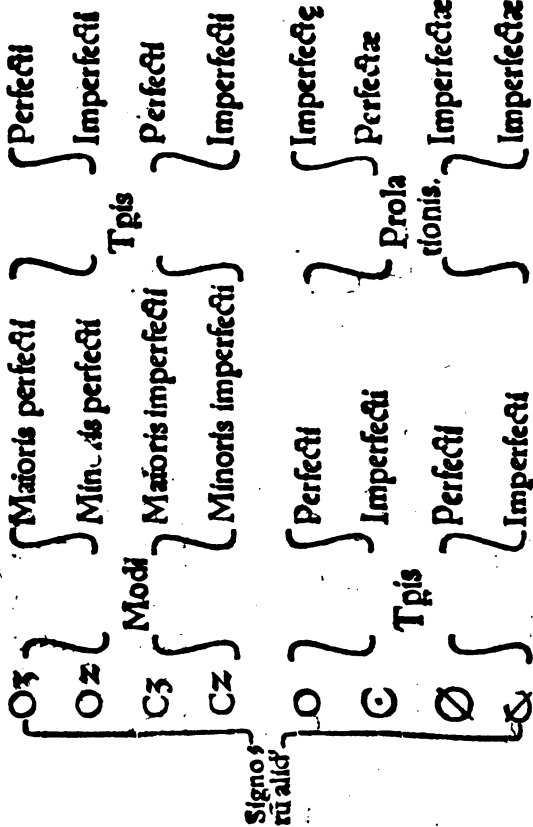
PROLACIONIS SIGNA.

¶ Et vt rem
apercius &
q̄si pinguo
ri (quod ais
unt) Miner-
ua agamus.
Sequēciū fi-
gurarum na-
turas diligē-
ter observa-
bis.

E ij

Oratio
puncti or
tendit p
lationem
imperfecta

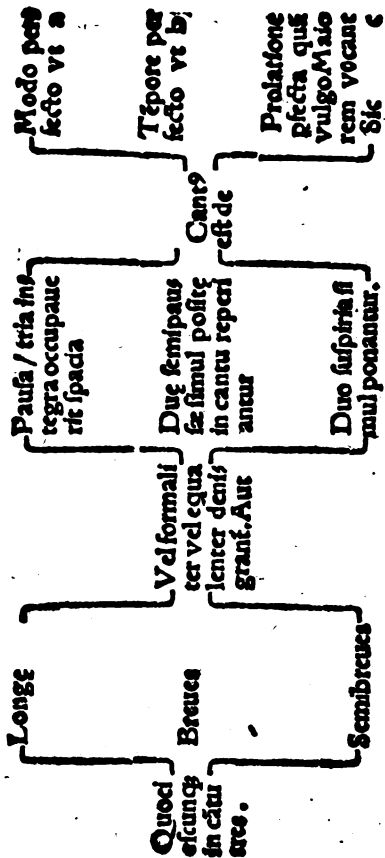
Linea dimittit mensuram/ aut Semilitatem
Significat/ postquam/ per Circum ducitur vllum

¶ Nec hoc indignum animaduersione erit/ q̄ si circulo/ vel semicirculo/ numerus accedat, tūc circulū ipsum modum/ & numerum/ tempus/ representare. Porro, omnis numerus/ additus circulo v̄l semicirculo preterq̄/ q̄ numeri ratiōem explicat Hoc est preter essenciæ suæ modū Diminutionem Hoc est tantum paulo citius emoderandum esse.

¶ Vt autē cantilenarum cognitio tibi constet, Dicta illa signa, extrinseca impendio te eo perducere possunt.

**COGNICIO GRA=
DVVM INTRIN=
SECA.**

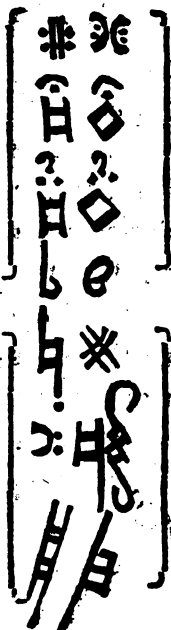
E iij

DE SIGNIS ADVENTICIIS SEV MINVS PRIN- CIPALIBVS.

76

Sūt &
alia Ex-
plicita
Minus
pricipa-
lia sig-
na / que
istis cha-
racteris
bus fi-
gurant

Et dici-
tur Sig-
num

Receptionis.
Cātus reiceptio-
nem docet
Generale. Vel
pausa Generalis
vt supra
Conuenientia
Cantilenæ partē
quæ pausat sub
hac nota incip-
pere docet / sus-
pra quā ponitur
Bmolitatis
qduri Vel aspira-
tionis

FFaut

dollant

E iii

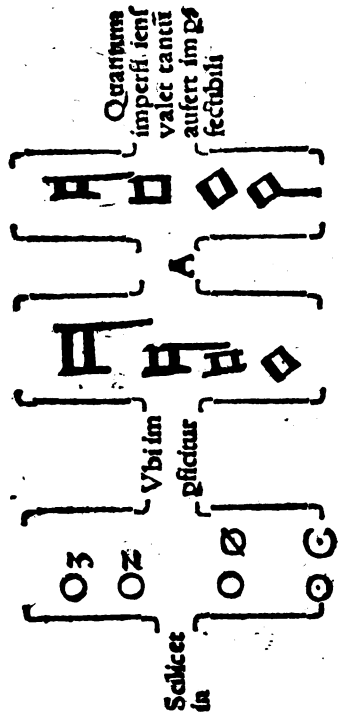
DE NOTARVM IMPER- FECTIONE CAPVT SEXTVM.

Quo nam forte modo/nūcrus ternarius/institas
Decedat, Sextum, volue reuolue Caput.

Imperfe-
ctionis
Notifica-
tio.

In quib9
Gradib9
admittit.
Imperfe-
ctio.

Imperfectio Est tertie partis
valoris alicuius notulæ abla-
cio. Nam imperficere notam
est / eius valoris tertiam partem adis-
mere. Hoc est, notam perfectam / im-
perfectam reddere. vnde liquet. Nul-
lam posse imperfici notulā / nisi alias
tres valeat notas. Et quia in gradibus
perfectis / semper numerus ternarius
reperitur. Sequitur imperfectionem
solum in illis contingi.

¶ Maxima, longa, brevis, tantum mo-
do Semibrevisq; Perfectę fiūt, reliquę
non perficiuntur.

DE IMPERFECTIONE REGVLE GENE- RALES PRIMA.

¶ Maior notula per minore et nūq̃
minor per maiorem imperficiē Sicq̃
omnis imperfectibilis figura maior
erit imperfectiente.

Figur arum alia di ctur.	AGENS Idest paciens tantum vt Minima
	PACIENS tantum idest. imperfe ctibilis vt Maxima
	AGENS ET PACIENS RE SPECTV diuersorū hoc est quæ imperficit & imperficitur vt longa Breuis Semibreuis.

¶ Omnis figura imperfectibilis / vel a facie / vel a tergo / imperfecti poterit.

TERCIA.

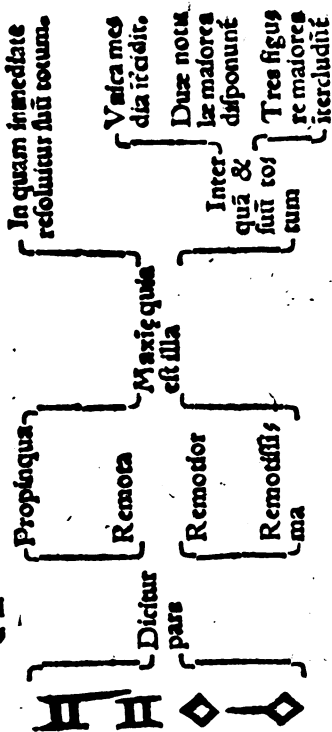
¶ Similis similem non imperfectit vt Lōga / nec a lōga. Nec breuis a breui.

III.

¶ Vna nota imperfectitur in alia / vel a parte propinqua / remota / remociore vel remotissima, ante & post ratione partis propinquæ perfectæ in toto includæ Sic in Signo Oz longa contenta in maxima / imperfectitur per breuē nisi obstat punctus diuisionis Etiam in Signo temporis perfecti O breuis in maxima & longa cōtenta / imperfectitur per semibreuem

f ij

De partibus figurarum.

imperficere notam / quam species cui
equivalet.

¶ Notulae etiam imperficiuntur a pausis cum scilicet ante vltimas perfectas / pause minoris specie collocantur Pausa autem non imperficitur / sed tantum imperficit Quaelibet tamē pausa / habet eā

¶ Nigredo seu color adueniens notulis maioribus (in suis signis perfectis) imperfectis vero figuris notarum adimit quartam partem Si modo non adferat Hemiolā proportionem Id autem cognoscere licebit ex tactus mutatione Nonnūq̃ etiā figuris propinquiorebus euenit repletio propter euitandam alterationem Et tūc apud doctissimos quosq̃ nec quicquam auferre nec adferre dicitur

De Colore/ qui nihil aliud est q̃ principalium figurarū denigratio.

¶ Quamobrem non incommodum visum est tabulam quandam exhibere tactus rationem analyticam siue latine dicere maius resolutoriam de notulis coloratis hoc notato q̃ spacium vacuū in quācunq̃ notam inciderit eā incolorabilem (sic libet dicere) red

O figura nihili/ sue classis notulas/ nō integrum tactū valere sinit.

dit Sperica vero figura ꝑꝑ notas colorabiles designet ab integro tamen tactum alienas esse indicat

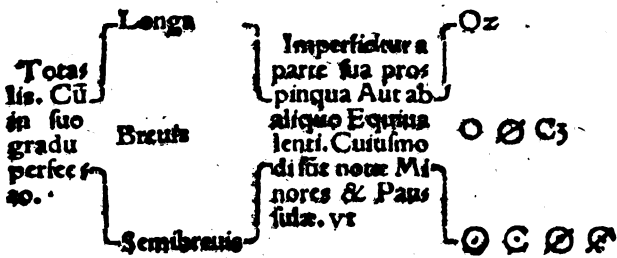
⊙	18	6	z	o	o
⊙	18	6	z	1	
⊙	8	4	z	o	o
⊙	4	z	1		
⊙	8	4	z	o	o
⊙	4	z	1	o	o
⊙	8	4	z	1	
⊙	4	z	1	o	
	⊞	⊞	⊞	◆	◆

SIGNA DE FIGVRARVM IMPERFECTIONE.

¶ Tria figurarum Imperfectionem declarant scilicet numeralis imperfectio. punctualis diuifio. Punctus enim diuifionis inter duas semibreues pos

situs primam semibreuē primæ bre-
ui Secuudam secundę in diuisione cō
pbat applicari. Et figurarū plenitudo

DE DVPLICI IMPERFEC- TIONE, TOTALI ET PARCIALI.

¶ Sic Breuis nota perfecta Non so-
lum a parte sua propinqua Immo eti-
am a duabus Minimis (quæ partes
Remotæ ipsius existunt) imperfici po-
test. Fit autem hæc Imperfectio Vela-
facie quando scilicet Imperficiens im-

f iij

dit Sperica vero figura ꝑꝑ notas co
lorabiles designet ab integro tamen
tactum alienas esse indicat

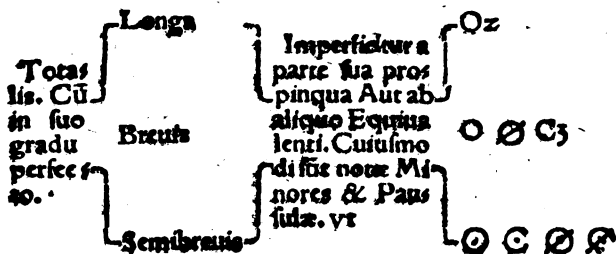
⊙	18	6	z	o	o
⊙	18	6	z	1	
⊙	8	4	z	o	o
⊙	4	z	1		
⊙	8	4	z	o	o
⊙	4	z	1	o	o
⊙	8	4	z	1	
⊙	4	z	1	o	
	⊙	⊙	⊙	◆	◆

SIGNA DE FIGVRARVM IMPERFECTIONE.

¶ Tria figurarum Imperfectionem
declarant scilicet numeralis imperfec
tio. punctualis diuifio. Punctus enim
diuifionis inter duas semibreues po

80
 situs primam semibreuē primæ bre-
 ui Secuudam secunde in diuisione cō
 pbat applicari. Et figurarū plenitudo

DE DVPLICI IMPERFEC- TIONE, TOTALI ET PARCIALI.

¶ Sic Breuis nota perfecta Non so-
 lum a parte sua propinqua Immo eti-
 am a duabus Minimis (quæ partes
 Remotæ ipsius existunt) imperfici po-
 test. Fit autem hæc Imperfectio Vela-
 facie quando scilicet Imperficiens im-

f iii

perfectibilem precedit. Vel a tergo
quando imperfectibilis succedit. Id
quod peritus cantor facile ex figura-
rum ternaria computatione, & con-
sonancia cognoscet

Imperfectio
etiam partialis non
fit per partes pro-
pinquas.

¶ Partialis quando maior nota per-
fecta, vel imperfecta continens in par-
tes perfectas, imperfectitur vel ante, vel
post, per notulam remotam remotio-
rem vel remotissimam gratia partis sine
perfectae ut cum longa in O imperfecti-
citur per semibreuem sequentem vel
precedentem Sic Brevis a Minima
in prolatione perfecta gratia semibre-
vis perfecte in se inclusae.

Diciturque Partialis imperfectio quia
non contingit secundum totam notam
sed solum secundum partem.

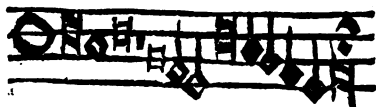
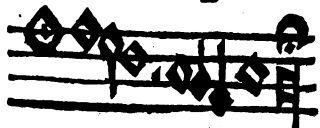
**Modi Minoris
perfecti Oz
longa a breui**

In Signs

Tempis pfecti
O Ø C
Brevis a semis
breui

**Imperfect. vel ab
el⁹ pausa/aut equis
valenti/ quando ip
sam immediate ses
quitur Exemplum**

**Prolationis p
fectæ ○ ○
Semibrevis a
Minima.**

B

C

Ligatura
non imp
ficit sed
imperfici
tur.

Secus est
quando
vna alci
us q̃ alia
collocat

¶ Et hoc est verum . nisi punctus per
fectionis / aut diuisionis / interturbaue
rit. Sunt autem dictæ Notarū species
perfectę / si similis pausa / vel nota eas
sequatur. Item breuis / ante ligaturam
semibreuiū Similiter / cum in Tempo
re perfecto / duæ semibreues pausa
simul in eadem linea positæ / sequuntur
breuem / ipsa manet perfecta . Sic in
prolatione maiori / semibreuis manet
ante duo suspiria.

¶ Fit etiam nō Raro q̃ figura imper
ficiens / non semper proximā maiorē
precedentem vel sequentem / imperfi
ciat Sed interdum imperfectio / ad ter
tiam aut quartā notulam vel precedē
tem / vel sequentem imperfectibilem
transserat De qua certa Regula tradi
vix potest Quanq̃ aliqui hoc / per
diuisionis punctum innuere nituntur

Certius tamē ex Venceflai nostri do-
cumento-deprehenditur Qui inquit.

82

Ex vna/aut vtraq; / fit Imperfectio parte
Si vero certam cordi est/cognoscere partem
Incipe ab intio seriem numerare notarum
Ostendet numerus partem ternarius illam

Vencefla
us Philo
mathes.

SEQVITVR EXEMPLVM

triū parciū-de Cuiuslibet notæ

(penes suum Musicae gra-
dum)Imperfectiōe

Vtputa Semi

breuis i

prolatio

ne perfecta Lō

gæ i modo Minore

perfecto Breuis in tempo
re perfecto.

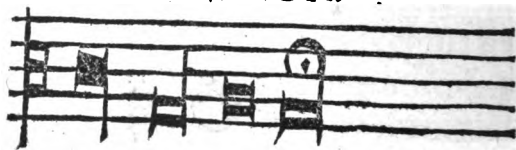
G ij

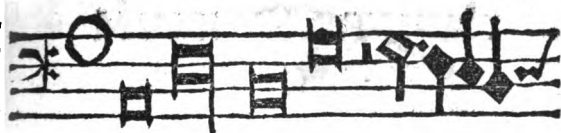

DISCANTVS

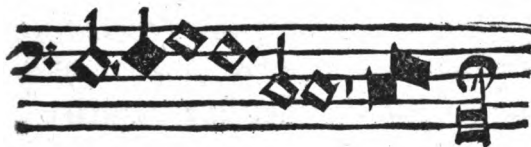
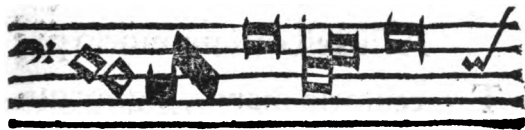

TENOR.

BASSVS.

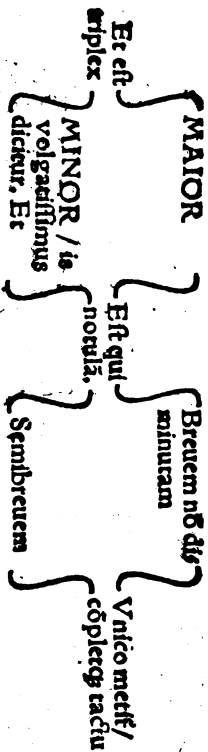
G iii

CAPVT SEPTIMVM DE TACTIBVS,

*Sic cupis vt Tactus, Signorum Regula certa,
Sit notus / nostrum hoc volue reuolue Caput*

Tactus
descrip
tio.

Actus est cōtinua mocio prę
Tcentoris manu , signorum
indicio, facta, Cantū dirigēs
mensuraliter. Habet autem fieri in sin
gulis Musicę Gradibus / p figuras et
signa, variaturq; secundum signorū
diuersitatem Quare nihil aliud est q;
debita et conueniens mēsurā / Modi
Temporis & Prolationis .

¶ Proportionatus seu Selsquialter .fit. cum figurę dissimili quantitate proferuntur Cum scilicet tres semibreues / contravnam / aut contra duas proferuntur in proportionibus fit / de genere Multiplici vbi duę aut quatuor Notulę cōtra vnā modulantur.

¶ In huiusmodi Signis Ø Ø Oz Cz aliqua men-

surę pars adimitur. Hinc est quod in ipsis / vel notę velocius tangi debent. vel semper duo tactus accipi pro vno

G **iii**

REGVLA.

¶ In oībus signis semibreuis tactu
mēsurat̃ integro Augmentatione &
proporcionibus demptis .

SINGVLARVM AVTEM
NOTARVM TACTVS

secundum quodlibet signū
hoc Quadrato facili
me dinoscitur.

Q	2A	9	3	1					
Q	2A	9	3	1	†				
C	12	5	3	1	†				
Q	12	6	2	1					
O	12	5	3	1					
C	8	4	2	1					
O	12	5	3	1	†	4	8	16	
C	8	4	2	1	†	↓	↓	↓	
	Π	Η	Η	◇	◇	◇	◇	◇	

Tactū vnum

DE DVPLICATIONE SEV
ALTERACIONE
CAPVT,
OCTAVVM.

85

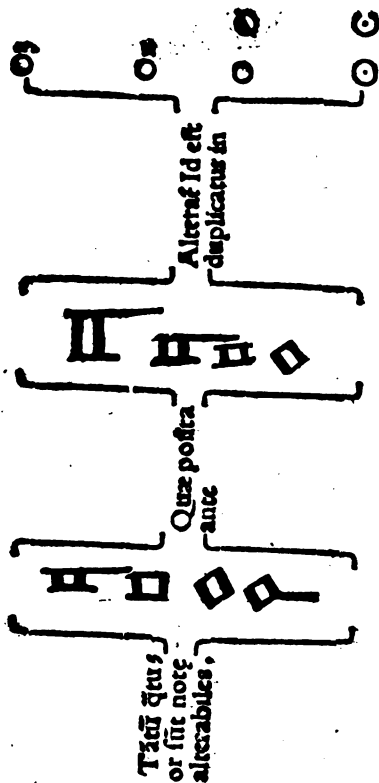
Qua ratione Notæ/ valentur vel gementur

Octauo includit/ Pagina nostra loco

Alteratio est valoris alicuius ^{Alteras} ^{tio.} notulæ duplicacio Euenit po-
tulis non perfectis. Ea enim
nota dicitur altera/que seipsam bis va-
let Vt Longa sumpta p duabus lon-
gis. Breuis pro/ z breuibus, Contingit autem solum in Gradibus perfectis vt Imperfectio Cum in illis numerus ternarius solū reperitur. Fitq; ob defectum vnus notæ/ computata ternarii numerositate Sequitur ergo/ tātum quatuor notarum sequentes species posse duplicari.

h

Prima

SEQVVTVR TREIS DE ALTERA- CIONE - GENERALEIS REGVLÆ.

Nulla Nota ante sibi similem alte-
ratur Nec maior per minorem Cuius

Ratio est quia alteratio est adinuenta
ad numeri ternarii cōstitutionem Si
mile autem cum simili semper alias fa
cit numerum ternarium.

II.

In Secundam, & non primam cadit
alteratio.

III.

Alteratio plenitudine. Notarum
ac puncto Diuisionis tollitur.

**SPECIALES DE DV
PLICATIONE
NOTVLA
RVM RE
GVLÆ.**

h ij

PRIMA

Modi perfecti
Cuius / Brevis.

In Signo
no.

Tempus perfecti
Semibrevis

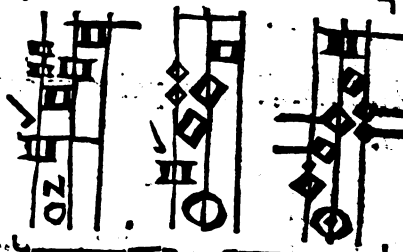
Prolationis
perfectae mi-
nima.

Altera, quā
do duae sup-
sunt / vltra
ternariū Sic

Modus Minor

Tempus

Prolatio

¶ Duplicatio fit potissimum in ligatura duarum semibreuium.

¶ Per Diuisionis punctū, aptissime discernitur Alteratio ab Imperfectione. Quocienscūq; igitur / inter duas imperfectibiles figuras / duæ alterabiles clauduntur / absq; diuisionis puncto secūda semper alteratur Si vero tres alterabiles notæ / inter duas imperfectibiles locantur, ambę perfectæ manebūt Et nulla alterabilium alteratur Quia nūerus ternarius vbiq; est perfectus.

DE PUNCTIS CAS PVT NONVM.

Si vis punctorum / liquido Natura patefcas

Hæc voluit / paucis omnia, Lector, habes

h iij

Vnctus in cantu vel postpos
Pnitur, vel interponitur. aut an
teponitur Et est minimū qd
dam signum / quod notulis adiicitur.
Habetq; triplex in Harmonia officiū

V el ergo	{	Perficit.	{	Et sic a diuersis ef
		Diuidit gradus		fectib9 / veteres
		Mediam partem /		eū varijs appels
		notule, cui iungitur,		lauere nominib9
		addit.		vtruta.

¶ **P**erfectionis, est qui alicui notę per
fectę postpositus / ipsam nec auget,
nec minuit, Sed saluat eius pfectionē
ne a sequenti imperficiatur Fit ppter
iucertos cantores.

¶ **A**dditionis / qui ad latus notę posi
tus ei dimidiam partem addit. Is dici
tur etiam Augmentationis / notā enī
cui additur / recto proprietatis dimi
dio adauget Et ponitur circa notas

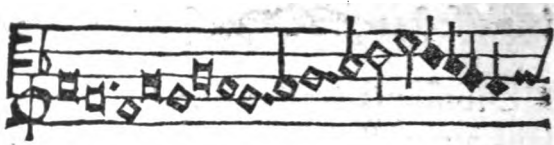
Imperfectas pro aliqua specie notant

88

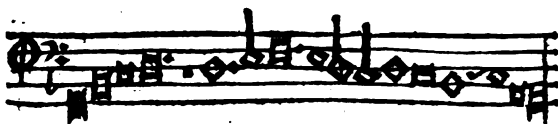
¶ Diuisionis is alicui notulæ prepositus, aut postpositus, neq; adimit, neq; affert. Sed notulam applicandam esse indicat vel adprecedentem vel adsequentem pro ternaria in notulis dimensionione. Nec locatur directe ad latus Notulæ sed paulo altius vel depressius Dicitur etiã Alteratiõis quã vel prohibet vel indicat. Item imperfectionis notam enim cui aliquam applicandam designat Imperficit. Item transportacionis notam enim huc vñ illuc ponit.

SEQVITVR EXEMPLVM.

h iij

VOX MEDIA.

vox Gra
uis

• Perfectiõis • Additiõis • Diuisiõis

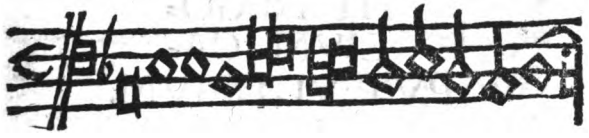
DE SYNCOPA CA
PVT DECL
MVM.

Quid sit non dubisò Studiose Syncopa queres?
Non est q̃ queras, hoc lege, volue Caput

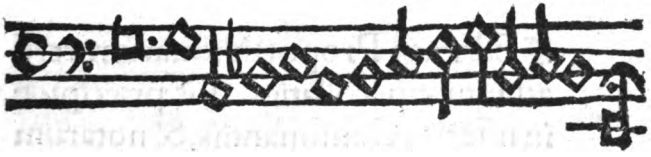
Yncope est reductio minoris

S notulæ / ultra maiorem vel
maiores / cui connumeratur

Euenit in cantu / quādo inter duas mi
nores species vna / 2. 3. 4. 5. Vel
6. maiores contra tactum promū
tur Deseruit autem ad Contrapun
ctum / quoniā altera pars notæ synco
patę frequenter est discordantia vt in
sequenti claret Exemplo.

TENOR.

BASSVS.

3

DE SYNCOPACIONE TALIS DATVR.

¶ Regula. Minima vltra pausam breuē, nō est transferēda, Similiter Semibreuis vltra pausā breuē raro, nunq̃ vero vltra lōgæ pausā debet reduci.

DE PROPORCIONE, IN QVA TOTVM MV- SICAE CONSIS- TIT NEGO- CIVM, CA- PVT VLTIMVM.

Heus age quæ summa est artis, Proportio, nostræ
Est in postremum, rite reclusa locum

¶ Est itaq; Proportio, duarum rerū
ad inuicem collatio. Fit præcipuæ
in nūeris, Consonantiis, & notarum
numeris.

¶ Proportionum alia est Equalitatis
 vt 1 ad 1. & ad 2 Altera Inæqualita-
 tis quæ est duarum inæqualium ad-
 inuicem relatio vt 4 ad 3. & 2 ad
 3. & hæc est duplex scilicet Maioris
 Inæqualitatis Et Minoris inæqualitatis.

Propor-
 tio Equa-
 litatis.

Propor-
 tio, Inæ-
 qualitat

¶ Proportio Maioris inæqualitatis
 est quādo numerus maior ad mino-
 rem comparatur vt 4 ad 3 4 ad 2
 6. ad 3. Ex ea enāscuntur alia quinque
 Genera tria simplicia & duo Cōpo-
 sita vt. Multiplex. Superparticulare.
 Superpartiens. Multiplex & super-
 particulare. Multiplex & superparciēs.

Maioris
 inæqualis-
 tatis.

¶ Minoris Inæqualitatis fit dum, Mi-
 nor ad maiorem refertur numerū vt
 3 ad 4. 3 ad 6 Et has Maioris & Mi-
 noris inæqualitatis spēs tantū, Musicus
 cōsiderat. Vocū enī & phtongorum

Propor-
 tio Mino-
 ris inæqua-
 litatis

¶ ¶

DE SYNCOPACIONE TALIS DATVR.

¶ Regula. Minima vltra pausam breuē, nō est transferēda, Similiter Semi-breuis vltra pausā breuē raro, nunq̃ vero vltra lōgæ pausā debet reduci.

DE PROPORCIONE, IN QVA TOTVM MV- SICAE CONSIS- TIT NEGO- CIVM, CA- PVT VLTIMVM.

Heus age quæ summa est artis, Proportio, nostræ
Est in postremum, rite reclusa locum

¶ Est itaq̃ Proportio, duarum rerū
ad inuicem collatio. Fit præcipuæ
in nūeris, Consonantiis, & notarum
numeris.

¶ Proporcio alia est Equalitatis
 vt 1 ad 1. & ad 2 Altera Inæqualita-
 tis quæ est duarum inæqualium ad-
 inuicem relatio vt 4 ad 3. & 2 ad
 3. & hæc est duplex scilicet Maioris
 Inæqualitatis Et Minoris inæqualitatis.

Propor-
 tio Equa-
 litatis.

Propor-
 tio, Inæ-
 qualitatis

¶ Proportio Maioris inæqualitatis
 est quādo numerus maior ad mino-
 rem comparatur vt 4 ad 3 4 ad 2
 6 ad 3. Ex ea enāscuntur alia quinque
 Genera tria simplicia & duo Cōpo-
 sita vt. Multiplex. Superparticulare.
 Superpartiēns. Multiplex & super-
 particulare. Multiplex & superpartiēns.

Maioris
 inæquali-
 tatis.

¶ Minoris Inæqualitatis fit dum, Mi-
 nor ad maiorem refertur numerū vt
 3 ad 4 3 ad 6 Et has Maioris & Mi-
 noris inæqualitatis spēs tantū, Musicus
 cōsiderat. Vocū enī & phtongorum

Propor-
 tio Mino-
 ris inæqua-
 litatis

¶ ¶

similitudo, consonanciam non parit
sed dissimilitudo.

Majoris	{	Inæqualitatis proporcio no- tas æquæ ac paulas.	{	Minuit
Minoris				Adauget

**De Primo Genere Ma.
Inæqualitatis.**

¶ **Primum Genus Maioris inæqualitatis dicitur Multiplex. Et fit - dum maior numerus habet in se minorem totum, vel bis vt duplum &c.**

Et hoc Genere sunt.	Dupla 2	Huic Genes ri oppositū ē primum mis norē inequa litas sc3 sub multiplex.	Subdupla 2
	Tripla 3		Subtripla 3
	Quadrupla 4		Subquadrupla 4
	Quintupla 5		Subquintupla 5
	Sextupla 6		Subsextupla 6
	Septupla 7		Subseptupla 7
	Octupla 8		Suboctupla 8
	Nonupla 9		Subnonupla 9
	Decupla 10		Subdecupla 10

Regiam

Figura

¶ Horum alterum destruit alterū, nec in suo esse perdurare desinit Omnis enim proportio infringitur / per immediatā contrariæ proportionis suppositionem Vel p temporis signum post proportionē positum. Quæ omnia suis exemplis inferius patebunt.

PROPORCIO DVABVS CIFRIS IN CARMINIBVS SIGNATVR.

Vencellus.

Diuersi numeri / eiusdem vero speciei /

Mutuo si coeunt Notulæ proportio fertur

Ipsa quidem duplici cifra signatur in Odis

Sub maiore minor (cum construitur) minor autem

Supra maiorem (cum destruitur) finitur

¶ Secundum genus superparticularium Maior numerus habet in se minorem totum / & vnā eius aliquā partem / puta vel dimidiam vt in secula / vel tertiam vt in Sesquitertia.

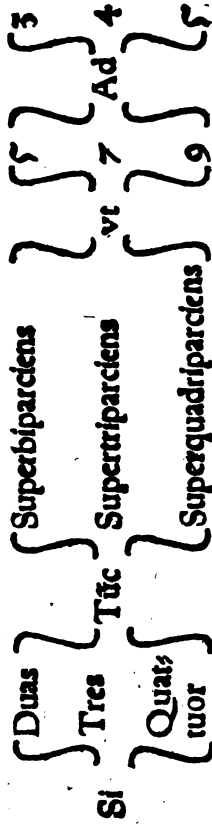
Sesquialtera	2 3	Subsesquialtera	2 3
Sesquitertia	4 3	Subsesquitertia	3 4
Sesquiquarta	5 4	Subsesquiquarta	4 5
Sesquiquinta	6 5	Subsesquiquinta	5 6
Sesquisepta	7 6	Subsesquisepta	6 7
Sesquiseptima	8 7	Subsesquiseptima	7 8
Sesquioctava	9 8	Subsesquioctava	8 9
Sesquinona	10 9	Subsesquinona	9 10

In hoc
Gene
re sunt

❧ ❧

Huius op
positi ē sub
supparticula
re secundum
Minoris ine
qualitatis ge
nus.

¶ Tertium genus superparciens est Dum maior numerus
habet in se minorem atq; eius partes aliquas.

TANTVM DE TRIBVS GENERIBVS
SIMPLICIBVS PROPORCIO-
NVM. SEQVVTVR DVO
GENERA COMPOSITA.

¶ Quartum Genus est coniunctum
ex Multiplici & Supparticulari. Dū
maior numerus habet in se minorem
vel bis / vel ter / vel quocienslibet / atq;
eius vnam aliquā partem / scz vel ter
ciam Vel quartam.

UNNNNN

Vt

	[	Dupla	Sesquialtera
		Dupla	Sesquitercia
		Tripla	Sesquialtera
		Dupla	Sesquiquarta
In hoc Ge nere sunt pporções	[		

¶ Quintum ex
Multiplici et Super
parcienti consti-
tum. fit. Dum ma-
ior numerus con-
tinet minorem bis
aut ter / seu qua-
ter vt

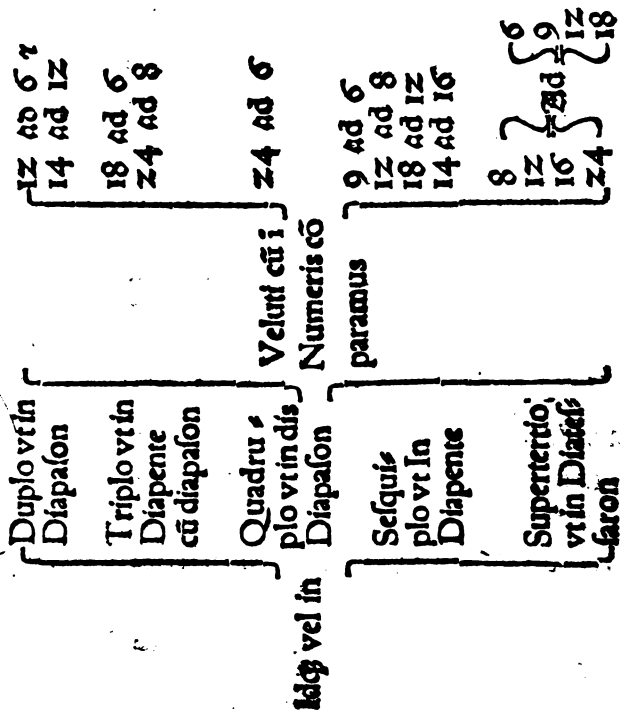

¶ Nūc & de sonorū Ratione pauca
 Exēpla cōuerremus, subiiciemusq̃
 surdo testimonio / rē agere videamur
 Quandoquidem totum Musici ne-
 gociū, in hoc veluti Cardine versat̃ q̃
 differentiā grauium / & acutorū so-
 norū Ratiōe, & sensu venetur Hic est
 quod Ptholomeus ac Plutharchus.
 Musicā constare volunt non solum
 sensuū proporcione / sed etiam ratio-
 nis ductu Vnde Aristoteles ī li-phi-
 corum z. Musicam inter mathemata
 numerat. Nec totū, indicium sensibus
 sed & Rationi quicpiam dandum est
 Et Musicus numero, tanq̃ instrumē-
 to / ad artis suæ artificium exprimē-

dum vtitur/citra quod/hec minucio-
 ra nequaquā cōmode intelligi possunt.
 Musicus autem non numerum scruta-
 tur / vt numeri meram Mathemati-
 cæ rationē exprimeret, sed vt sub soni
 rationem cadit vnde Aristoteles Mu-
 sicam artem/mediam esse dicit. Neme-
 pe quæ sub phisicā cadat/quo ad sub
 iecti rationē. Possumus enim sonū cū
 sono cōparare/ q̄ ratione inter sese cō-
 sistant Hic & cōsonāciē & dissonātiē
 Modos emetimur. Et q̄admodū vna
 vox nō *συμφωνία* reddit. Ita nec vn⁹
 numerus proporcionis suę Analogi-
 am/vel si dicere māuis rationem / ex-
 plicat. Percipiunt aut sonorū ratiōes
 Maxime / quo ad acuti / & grauis ra-
 tionem venandam. Omnis enī sonus
 alteri adequatus / vel illius habitū in-
 duit/ vel aliquantulū ab eo diuersior
 est. Id quod bifariā accidit Quemad-

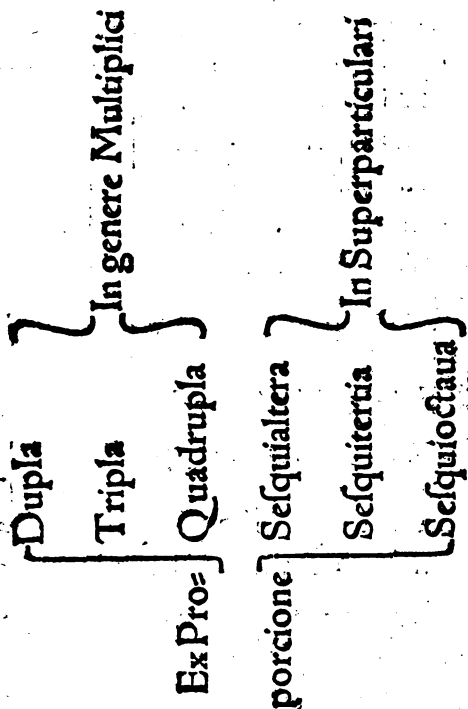
X ij

modum paulo ante dictū est. Maior enim sonus vel minori cōparabitur vt 4 ad. 3. aut ecōtra 3 ad 4. Si enim soni inæqualis naturæ in uicē connitunt̃. necesse est vnum Alteri preponderare Hoc est ynū altero esse acutiorē.

¶ Conflatur autem Musicæ concin-
nētiæ seu musica interualla Maxime

95

Sex sunt
proportio-
nes pro-
ducentes
Musicas
consonan-
tias.

¶ De his longius euagari non, est no

X iii

ſtri negotii vtpote quæ ad Theorē-
 cam magis q̃ Practicam Muſicā per-
 tinent ſpectantq̃. Practicam docere
 nobis conſilium eſt, Ne igitur alia
 proporcionum genera. ακριβοτέρων
 attingam / rum ſingulorum infinitæ
 quẽdā ratiōes reſultent quẽadmodũ
 & numerorum, His ſuperſedendi
 cordi eſt Adde tamen q̃ in cantilenis
 raro illarum ſpecierum vſus inci-
 dit niſi admodum paucarum vt Du-
 pla $\frac{2}{1}$ Tripla $\frac{3}{1}$ & Quadrupla $\frac{4}{1}$ Et
 Superparticularis vt Sefquialtera $\frac{3}{2}$
 Sefquitertia $\frac{4}{3}$ Aliæ propter diffi-
 cultatem raro Admodum notis ac-
 commodantur. A dupla igitur auſpi-
 cabimur Quæ facillima cognitu eſt
 ceteriſq̃ omnibus cōmunior magis
 q̃ vſitata.

PROPORCIO DVPLA
PRIMA MVLTIPLI-
CIS GENERIS.
SPECIES.

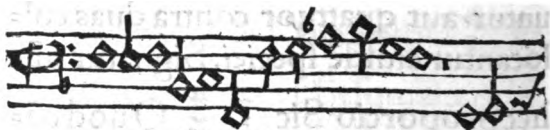
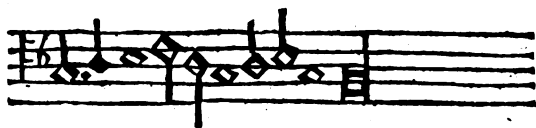
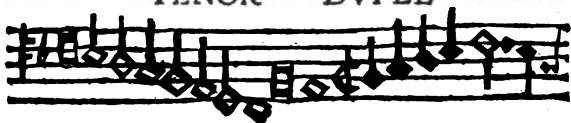
96

¶ Eit in numeris Quando maior num-
merus ad minorem reflectitur / eun-
demq; precise bis includit, & contine-
ret. *μοναδικως* Quando duæ notæ
contra vnam veluti in acie constitu-
untur / aut quattuor contra duas col-
locantur eiusdē speciei. Signatur autē
hec proporció Sic $\frac{2}{1} \frac{4}{2}$ Quod cō-
centus Sequens demonstrat

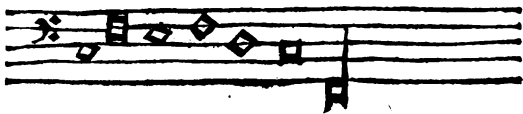
X iiii

TENOR DVPLE

BASSVS.

¶ Quandoq; tamē Canonice / absq; numeris / Dupla innuitur propor-
tio / alięq; Multiplicis generis / omnes
proporciones. Industrię & Tentatio-
nis / breuitatisq; causa. Dicēdo. Dimi-
nuatur / vel decreſcit ī duplo Vel. Bre-
uis sit semibreuis . Semibreuis sit mi-
nima Et his ſimilibus Canonibus.

¶ Canon autem est Imaginaria præ-
ceptio / ex positis / non positam cantile-
næ partem eliciens.

Canon
quid ē

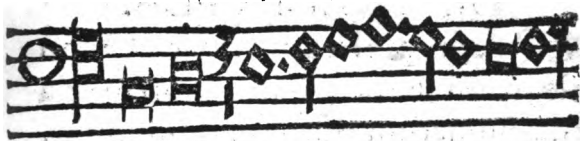
¶ Dupla etiam Proportio / per æqua-
lia quandoq; ſigna demonstratur / vi-
delicet Quando ſemicirculus / cum bi-
narii numeri adheſione , circa om-
nes cantilenæ partes disponitur Qui-
dam vero ſignis tranſuerſis Duplam
disponi volunt vt $\bigcirc$ $\bigcirc$ $\bigcirc$ $\bigcirc$

L

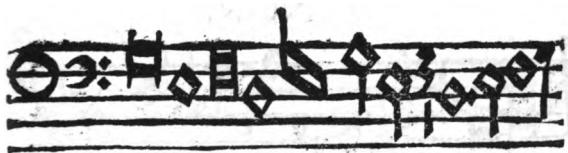
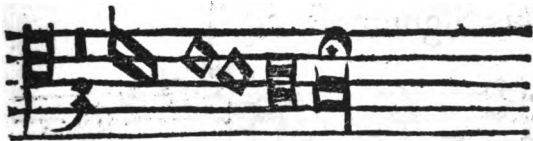
DE TRIPLA PRO- PORCIONE.

¶ Tripla est Quando numerus maior
continet minorem ter vt 3 ad 1 6 ad
2. Harmonice Consideratur. Quan-
do tres figure equiualēt vni- sibi ipsis
& nomine & quantitate consimili. Et
figuratur hoc modo - vt in concentu
sequenti conspicitur.

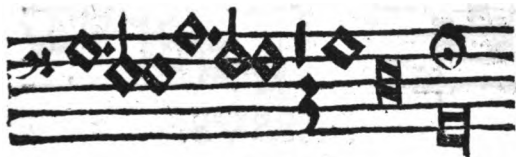
EXEMPLVM DE [TRIPLA.]

TENOR Triplæ

BASIS Triplæ

L ij

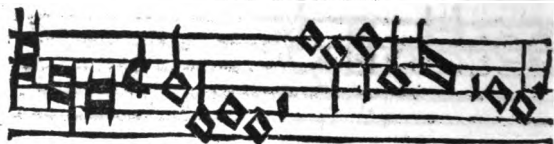
DE QVADRVPLA.

¶ Quadrupla Proporcio est Quando maior numerus ad minorem relatus numerum quaternarium ambit. Musica vero, quando quatuor notæ contra vnā eiusdē speciei promunt

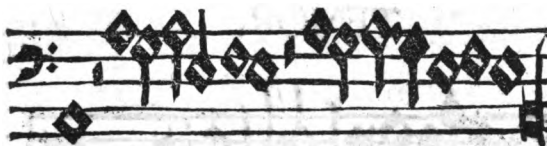
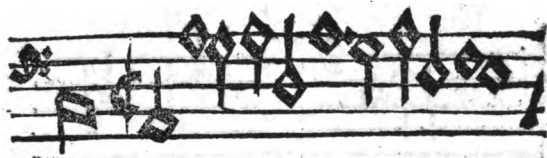
Eius Signum est $\frac{4}{1} \frac{8}{4}$

TENOR.

BASSVS.

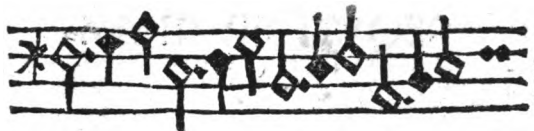

DE SESQUIALTERA

¶ Sesquialtera Proporcio est. quando maior numerus in se minorem coarctat semel Et alterā partem Musicaliter. Quando tres minime proferuntur contra duas Eius signum est numerus ternarius. positus supra binarium Sic $\frac{3}{2}$

SEQVITVR EXEMPLVM.

L iii

DE SESQVITERCIA PROPORCIONE.

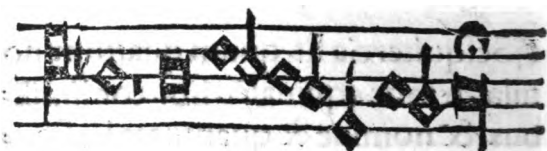
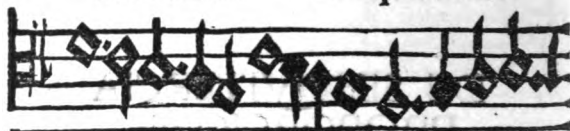
¶ Sesquitercia fit quum quattuor no-
tulae tribus equiualeat sibi consimili-
bus & nomine & quantitate Et figu-
ratur hoc modo $\frac{4}{3}$ $\frac{18}{6}$ $\frac{12}{9}$

¶ fiii

SEQVITVR EXEM- PLVM.

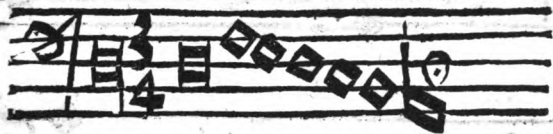
TENOR Sesquitertia

BARITONANS.

Sesquitertiæ.

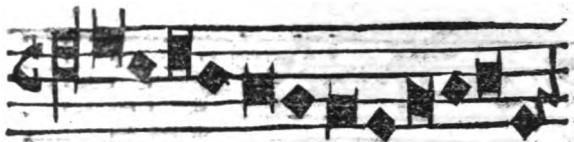

DE HEMIOLA.

¶ Hemiola fit quando tres semibre-
 ses sub vnum veluti tactum cadunt.
 Aut brevis perfecta Eius signum est.
 O C circa omnes cantilenæ partes.
 3 3 Aliquãdo etiã designatur qua-
 um notule nigrore obducuntur.

EXEMPLVM SEQVI-
 TVR.

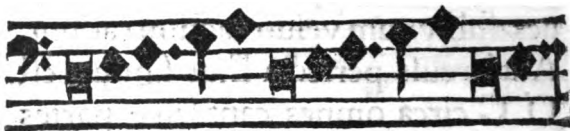

TENOR Hemiolæ.

BASSVS Hemiolæ.

AD PROPORCIONVM
DICTARVM COG-
NITIONEM SE-
QVENTES
SERVARI
DE-
BENT
CAVCIONES.

¶ Proportio non rite in Cātionibus assignatur/ nisi duobus numerorum characteribus/ Quoniam idem numerus ad diuersos relātus/ aliā & aliam habet proporcionem vt

$\int^2 \int$ **Sesquialiteram**
 $\int^3 \int$ **Triplam**
 $\int^4 \int$ **Subsesquialiteram**
Facit proportionē.

¶ Et quemadmodum vna vox non efficit consonantiã / ita nec vnus numerus proporcionem.

II.

Si dñcy
sa sūt par
cium can
tlenarū
signa nō
rite affig
nabit ps
porcio /
secūdm
notarum
numcrū.

¶ Proporcio debet fieri in eodem signo hoc est debet ordinari per figuras nomine & quantitate consimiles puta Semibreuis minoris prolationis debet proporcionari per semibreues minoris prolationis Sic etiã in ceteris

III.

Sesquial
teræ non
euenit al
ratio / nisi
ex parte
temporis
aut prola
tionis.

¶ Sesquialtera proporcio ternariam figurarū perfectionē excludit nisi eã a signo habeat / quare nec alterationem / nec imperfectionem (signo negante) admittit.

¶ Omnis proportio in Gradibus perfectis notarum accidentia (vt alterationē imperfectionē &) non variat.

Vnde.

Quæ numerum ternarium habet proportio cumq;
Accidit & duplicatio, & Imperfectio eidem
Perfectis tanq; Gradibus, punctusq; colorq;
Accidit. Hemiolam vero vulgo vocitare
(Quando colorantur Notulæ) consueuerat vñs.

Tripla
est.

Hemiola

GEORGIVS RAVV ES
FELDENSIS ALLO
QVITVR LEC
TOREM.

Æc candide lector sunt, quæ
H mihi per ocium de vtriusq;
Musices Actiue institutione
conscribenda in mentem veniebant,

III

Quæ, vt sunt in speciem parua Ita spe-
ro te ea non infrugifera experturum.

Quandoquidem ferme fieri solet vt
verum sit Grecanicū illud καρις βασι

Id est
Comes
est exigs
nis gras
tia rebus

σιν οτηδαι. Quid enim gēmulis paruis

us? quid rursus preciosius? quid

saxo vastius? quid rursus cūctis odio

sus? Res enim non mole, sed nobili-

tate perpendenda est. Nō autem hæc

dico Quo mearum ipsarum rerum ti-

bicen esse velim. sed vt te Lectorem

(si modo Harum rerum cupidus es.)

huc adducam, quo in hoc Enchiridio

iactis Musices fundamentis, ad recō-

ditiora, tandē pede inoffenso pertin-

gere valeas Quicquid dedimus iuuā

di studio dedimus. Tua interest, his

Hoc est
i aquam
scriberes.

vtcunq; gustatis vsum diligentem ad

hibere, alioqui nō ita plusculū fruct⁹

hic auferes q̃ si ἢ ἡ ὑμῶν ὑπερφία. Vale.

AD LECTOREM.

104.

Magna solet paruis accedere gloria rebus,
Sic Parius vincit, pondera vasta lapis
Sic pariter virides Frithrao in litore Conchæ
Evincunt Calybem, duræq; saxa simul
Sic praeul a tergo, breuia hæc Precepta relinquunt
Quæ magnis quondam, personæque libris

D. MAGISTRO IOANNI
VIENSI PRECEPTORI
SVO ERUDITIS-
SIMO CHRIS-
TOPHO-
RVS
HEGENDORF-
FINVS
S. D.

Non raro apud te iactare solie-
tus fui preceptor mi eruditiss-
sime, quæ plurimum referat, a

M iiii

teneris statim incunabulis ad optima
tendere Qui enim quæso fit? q̃ nō
stro æuo tam pleriq; adhuc barbariẽ
illam Tauromini tanam mordicus te-
nent / & nulla omnino arte tractari
possunt / nisi q̃ a puero / in illa adoles-
uerūt. Vnde iā plane ^{αὐτοτάκτοι} red-
duntur. Qui enim fit? q̃ omnes artes
tam yeluti situ quodam obductæ ha-
ctenus iacuerūt / nisi infelicissimo su-
perioris seculi vicio. Quid hactenus
omnino in Dialecticis tractatū est / qđ
veram illam & ^{γνησίην} logicā saperet
In tātas Symphlegades dialectica re-
ducta sunt / vt nisi egregie nūgeris / &
vnum aut alterum notabile / vno cum
argumēto / ex cōpulatis proferas / nō
logicam didicisse videris. In philoso-
phia quid quæso supfuit / nisi / nescio
quot commētariorum / ex mille lacu-
nis transfusorum / onera / quæ ^{ἐκόντα}

νηυσ ἔλκουσι Philosophia illa syncera
 neglecta iacuit/philosophia in nescio
 quot ^{σταθόνος} illapsa/omnino a sua
 possessione deiecta videtur. Taceo re
 liquas artes omnes/eodem malo infe
 ctas De Theologia nescio quid dicē
 dum sit/quæ hætenus ita tractata est
 vt Christus ipse vix Theologus esse
 videatur/si ad illa ^{ματαιολογίας} acumina
 conferatur, quæ tamen deo volen
 te iam nullibi non terrarum resurgit/
 Et veluti Ethneo pondere/degraua
 ta/caput exerit/auspicio Erasmi Rote
 rodami ^{θεολογοτάτου} Nam quid magis
 homini tribuere possim? Sed ^{ταῦτα}
 Δὲ μὲν ταῦτα De Musica quid dice
 mus? quæ hætenus tota in Idem præ
 cipitium deiecta fuit/vt haud scio an
 nō ^{αμουσική} dici potuisset. Vnde hæc
 omnia? Nisi q̄ iam totum seculum in
 vnam barbariem conspirarat. verum

¶

Iam omnia veluti Si quando post as-
perū brumæ tempus / aureū in terris
solis iubar coruscarit oīa Inq̃ resur-
gunt Omnia reflorescunt. Dialectica
in suum regnum reparantur. Philoso-
phia in suam possessionem reuocatur
Theologia in pristinum gradum re-
stituitur Musica iam vere doceri inti-
pit Et Illam **GEORGIUS** noster
si quis vnquā alius / quantum ad pri-
ma illa rudimenta attinet, sincerissime
tractat Quā & tibi suo nomine dedis-
care volui / vt postea studiosorum cen-
turiis magis commendaretur. Quid
enim displicere potest / quod tibi viro
doctissimo placuerit. Vale Foelicitè,

EPIGRAMMA CHRIS-
TOPHORI HEGEN-
DORFINI AD
SYMONEM
PEHM
ET
VALEN-
TINVM LOSZ
VIROS ERVDITOS
IVXTA AC INTEGROS.

Me celebrare decus vestrum Tritonia Pallas
Urget/ & instanter/ turba Nouena iubet
Quid faciam? quo me vertam? Non copia linguæ
Tanta nec Eloquij pectore vena scatet
Quo possim mores/ miro candore probatos
Ingenium sagax/ tollere laude satis
Stultus erit/ si quis niueum lolligine forsan
Candet Ebur, iubar aut addat Apollo tibi
Sic cumulare decus vestrum quo sydera aditis
Non poterit tenui vena fluore scatens
Ast age quos κοσμήσε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Hæc meritis vestris/ præmia digna dabit
τέλειον.

¶ ¶

EPIGRAMMA AD IOANNEM
ROSENVVERER ET FRIDERICVM Χελιδονιον
ALIAS SVVALB
DE LICH
TENFELS.

MVSICA LOQVITVR.

Cum posito vultu placido Fortuna tonabat.

A me vel medicam, sæpe rogastis opem
Nallia, plectra, Χελιν reliqua instrumēta canēdi
Non videas vlllo tempore posita manu
Sed nunc cum pleno fundit Rhamnusia cornu

Quas mittit magnas aurifer Hermus opes
Contemnor, nunc nostra iacet sine honoribus ara

In me nunc vester. quo precor exit amor
Antea vix tristem, rosistis sæpe lupinum

Nunc ego Perfarum, fercula lauta fero
Et tamen haud vnquā repetor, nec spreta resumor
Nulla micat vestro pectore cura mei

Ergo Chelidonij (dea sum lachrimabilis) oro
Ne Vestre cedat, Pectore cura mei

Dum tremula rutilum rapit vertigine Cœlum

Non vnq̃ vester/commorietur honor

Τελος.

107.
MVSICA LOQVITVR :~

Pectora dura Canens moueo - Stant
omnia nostro

Munere, Cor, sanguis, lumina, mens,
anima :~

A iii

¶ Lipsiæ ex ædibus Valentini Schumani
Anno domini Millesimo quin-
gentesimo vigesimo.

